

Ontwerp startbeslissing signaalgebied

WUG STUKKEN (SG_R3_DEM_18)

HEUSDEN-ZOLDER

STATUS/VERSIE: goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 31/03/2017

LEESWIJZER

Op 31/03/2017 nam de Vlaamse Regering een beslissing over de vervolgstappen (vervolgtraject en beleidsopties) voor dit signaalgebied. Deze beslissing kadert in de uitvoering van de conceptnota (VR 29 maart 2013) met de aanpak voor het vrijwaren van het waterbergend vermogen in kader van de korte termijnactie van het groenboek Beleidsplan Ruimte Vlaanderen.

Deze fiche beschrijft voor het signaalgebied “WUG Stukken” de gekozen beleidsopties (ontwikkelingsperspectief) en het vervolgtraject op basis van een ontwerp-startbeslissing, zoals voorbereid door de Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid.

Hoofdstuk 1 geeft een algemene situering van het signaalgebied weer en hoofdstuk 2 motiveert de afbakening van het signaalgebied. Hoofdstuk 3 beschrijft de overstromingsgevoeligheid van het signaalgebied en in hoofdstuk 4 worden de diverse visies op dit gebied besproken.

Hoofdstuk 5 omvat een korte weergave van het overleg dat met de betrokken lokale besturen gevoerd werd.

In hoofdstuk 6 wordt aangegeven voor welke beleidsoptie(s) gekozen is/zijn en welk instrument en/of initiatiefnemer hieraan gekoppeld zijn. Naargelang de rol van het signaalgebied voor het behoud van waterbergend vermogen en het algemeen beoordelingskader, zoals opgenomen in de omzendbrief LNE/2015/2, om nieuwe ontwikkelingen in overstromingsgevoelig signaalgebied te beoordelen, werd een keuze gemaakt tussen de volgende 3 opties:

1. Optie A - beperkte randvoorwaarden (type infiltratie, waterconservering,...)
indien de bestemming compatibel blijkt met het waterbergend vermogen, eventueel mits beperkte randvoorwaarden (bv voor infiltratie of waterconservering);
2. Optie B - maatregelen met behoud van bestemming (type overstromingsvrij bouwen)
indien er een overstromingskans bestaat maar de bestemming compatibel kan zijn met het waterbergend vermogen mits overstromingsvrij bouwen;
3. Optie C - vrijwaren van bebouwing
indien de bestemming niet compatibel is met het waterbergend vermogen en vrijwaren van bebouwing op basis van de overstromingskans aangewezen is.

Hoofdstuk 7 omvat de conclusies voor het signaalgebied en geeft de richting weer op basis waarvan de omzendbrief “Richtlijnen voor de toepassing van de watertoets bij het vrijwaren van het waterbergend vermogen in signaalgebieden” in dit gebied toegepast moet worden. In dit hoofdstuk is ook de beslissing van de Vlaamse Regering van opgenomen.

De conceptnota, de omzendbrief en de beslissing van de Vlaamse Regering van 31/03/2017 zijn terug te vinden op www.signaalgebieden.be.

1 Situering

1.1 Algemeen

Gemeente(n): Heusden-Zolder

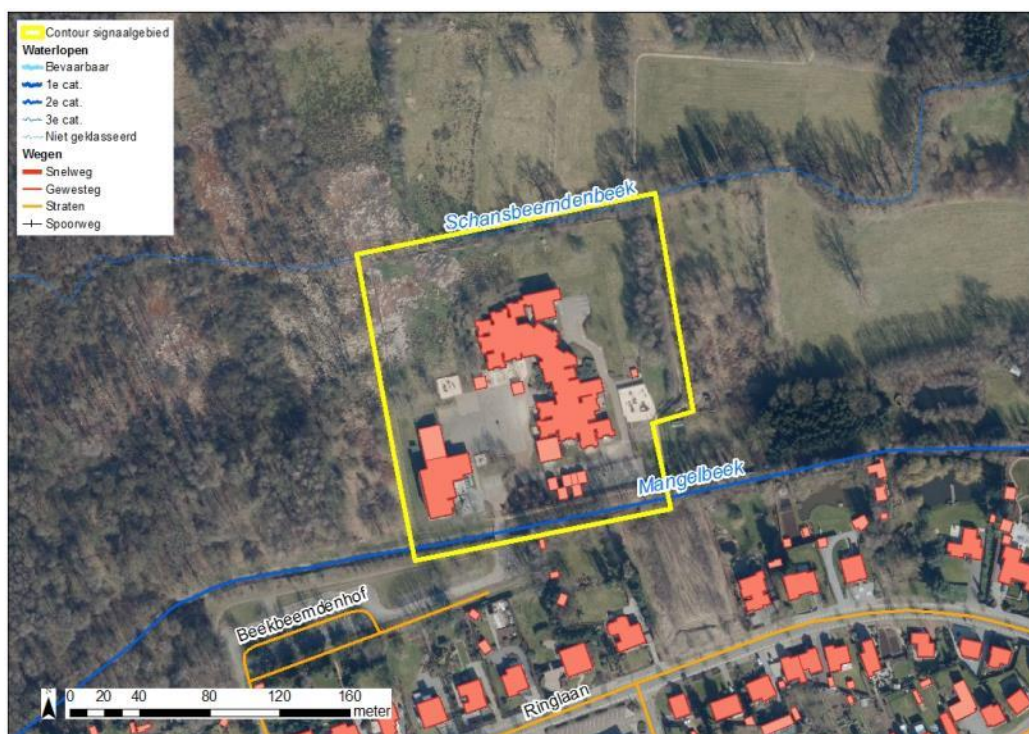
Provincie(s): Limburg

Ligging: Het signaalgebied is gesitueerd in Zolder, tussen de Ringlaan en Mommestraat.

Bekken: Demerbekken

Betrokken waterlopen: Schansbeemdenbeek (3de categorie), Mangelbeek (2de categorie)

Oppervlakte: 2,95 ha

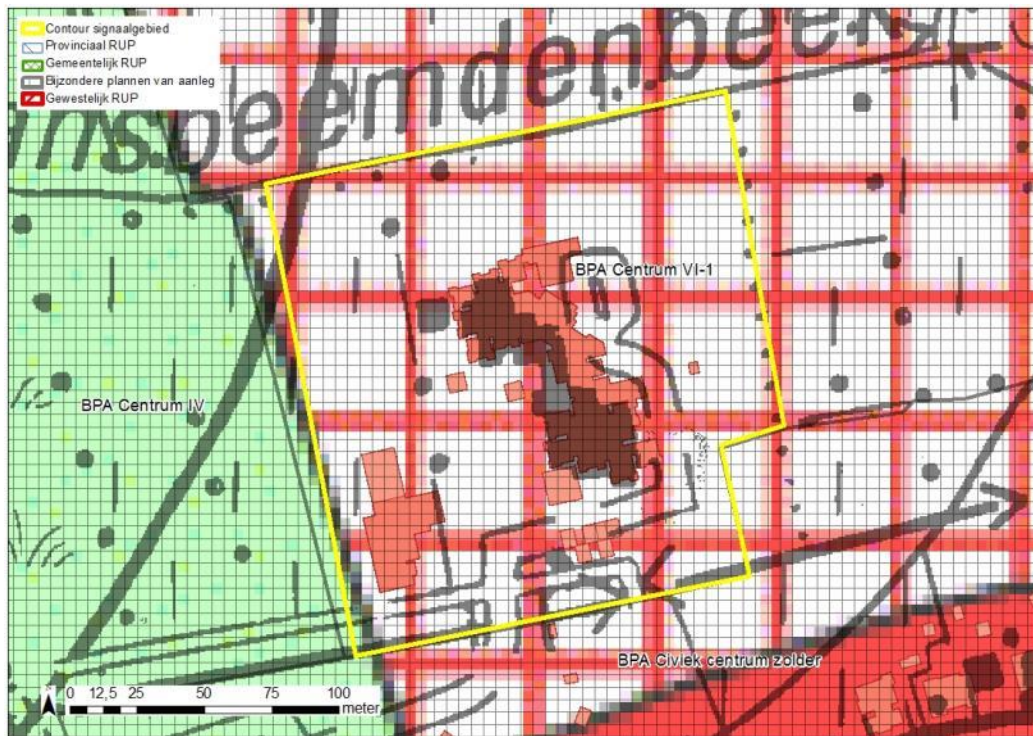
Figuur: situering signaalgebied op orthofoto (medio 2015) met aanduiding van gewestegen, straten, waterlopen en de bebouwingstoestand volgens het Grootchalig Referentiebestand GRB. Bronnen: AGIV, GRB Raadpleegdienst via wms (toestand 2015-04-20).

Huidige planologische bestemming:

Volgens het gewestplan is de bestemming woonuitbreidingsgebied. Er is tevens een BPA Centrum VI-1 van kracht, waarin deze zone aangeduid is voor openbaar nut.

Globale beschrijving:

Binnen de afbakening bevinden zich een schooltje en een kinderdagverblijf die quasi permanent last hebben van vochtproblemen omwille van de ligging in mijnverzakkingsgebied en de nabijheid van een waterloop.

Figuur: situering signaalgebied op gewestplan met aanduiding van goedgekeurde BPA's en RUP's en weergave van de bebouwingstoestand volgens het Grootschalig Referentiebestand GRB. Bronnen: Ruimte Vlaanderen en AGIV, GRB Raadpleegdienst via wms (toestand 2015-04-20).

2 Selectie en afbakening signaalgebied

Op 3/11/2014 werd voorliggend signaalgebied door de Algemene Bekkenvergadering van het Demerbekken geselecteerd voor opname in de prioritair te onderzoeken signaalgebieden. De motivatie voor opname is als volgt:

Het gebied ligt buiten de overstromingsgevaarkaarten en ligt niet binnen een Recent Overstroomd Gebied. De zone ligt wel binnen mijnverzakkingsgebied. Op vraag van de VLM, de provincie Limburg en de gemeente Heusden-Zolder is het gebied toch geselecteerd als signaalgebied.

De afbakening van het signaalgebied werd tijdens het gevoerde overleg besproken. De gewestplanbestemming woonuitbreidingsgebied is vervangen door het BPA Centrum VI-1. Op het BPA is heel het (nog) onbebouwde deel van het WUG Stukken gereserveerd voor groen-/parkgebied met dwars er doorheen een fiets- en voetgangersverbinding. Enkel de plek waar het basisschoolgebouwtje en de kinderopvang staat, is aangeduid als zone voor openbaar nut. Per definitie moet het groen-/parkgebied niet als signaalgebied aanzien worden (nl. geen 'harde' bestemming) en is deze bestemming compatibel met het watersysteem.

Voor de afbakening van het signaalgebied wordt daarom de begrenzing van de zone van openbaar nut op het BPA genomen.

3 Watersysteem

3.1 Overstromingsrichtlijn¹

3.1.1 OVERSTROMINGSGEVAARKAART

In het kader van de Europese Overstromingsrichtlijn (ORL) werden overstromingsgevaar- en overstromingsrisicokaarten opgesteld aan de hand van hydraulische modellen. De overstromingsgevaarkaarten zijn de kaarten die de 'fysische eigenschappen' van de overstromingen beschrijven zoals de overstromingscontouren, waterdieptes en stroomsnelheden. De overstromingsgevaarkaarten geven geen informatie wat betreft de gevolgen, de kwetsbaarheid voor of het risico van de overstromingen.

De ORL stelt dat 3 scenario's in beschouwing dienen te worden genomen voor de overstromingskaarten: kleine kans op overstromingen (terugkeerperiode van grootteorde 1000 jaar of een uitzonderlijke gebeurtenis), middelgrote kans op overstromingen (terugkeerperiode van grootteorde 100 jaar) en grote kans op overstromingen(terugkeerperiode van grootteorde 10 jaar).

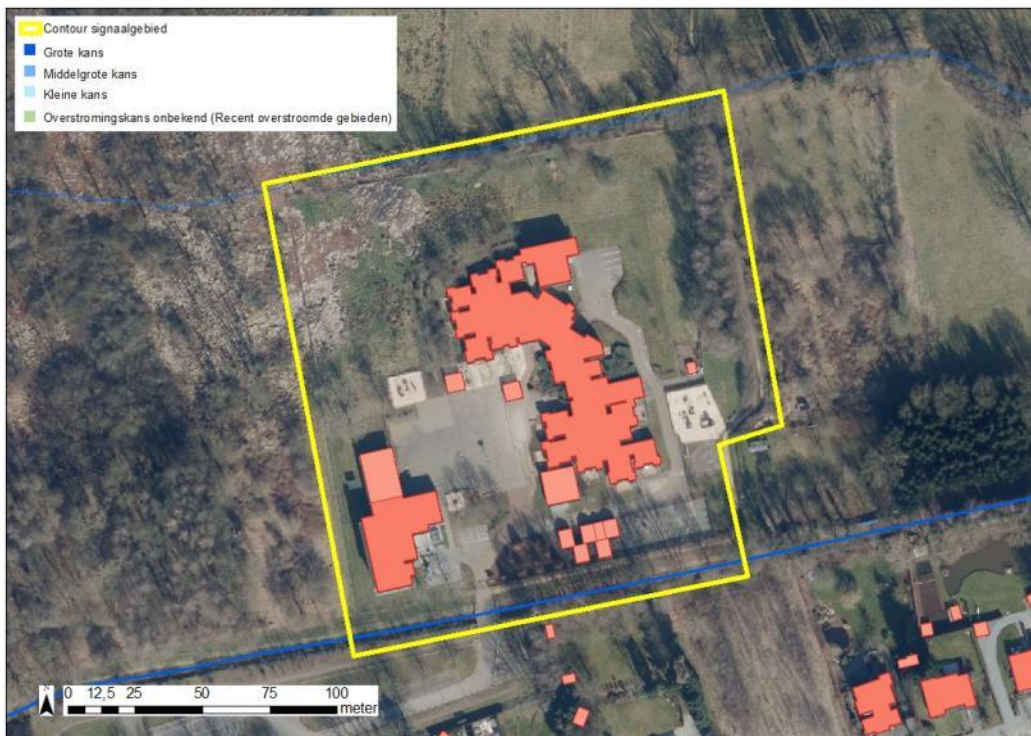
Vermits het niet zinvol is om voor elke waterloop hydraulische modellen op te stellen, werd in Vlaanderen de basiskaart hydrografisch netwerk opgesteld die alle waterlopen omvat waarvoor de overstromingsgevaar- en overstromingsrisicokaarten werden opgesteld. De basiskaart hydrografisch netwerk werd opgesteld volgens het principe dat alle waterlopen met een potentieel significant overstromingsrisico en waterlopen die water afvoeren van waterlopen met een overstromingsrisico meegenomen worden. Daarnaast werd ook de volledige kustlijn beschouwd.

Wanneer er geen gemodelleerde overstromingsgevaarkaarten beschikbaar zijn wordt enkel de kaart van de Recent Overstroomde Gebieden (ROG) weergegeven². De kaarten geven steeds de huidige situatie weer en houden geen rekening met mogelijke of geplande ingrepen.

Voor deze zone zijn geen overstromingsgevaarkaarten en overstromingsrisicokaarten beschikbaar. Het signaalgebied bevindt zich evenmin in een Recent Overstroomd Gebied.

¹ Richtlijn 2007/60/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2007 over beoordeling en beheer van overstromingsrisico's. Deze richtlijn werd omgezet in het decreet Integraal Waterbeleid op 16 juli 2010.

² gebiedsdekkende afbakening van alle effectief overstroomde gebieden in Vlaanderen in de periode 1988 tot heden

Figuur: De blauwe contouren geven de huidige overstromingskans weer. Hoe donkerder blauw, hoe groter de overstromingskans. De groene contour geeft de recente overstromde gebieden (ROG) weer, waar geen specifieke overstromingskans gekend is.

3.1.2 KLIMAATTOETS

De Overstromingsrichtlijn vraagt om bij het voorkomen of beperken van mogelijk negatieve gevolgen van overstromingen rekening te houden met o.a. de invloed van klimaatverandering. Onderstaande kaarten met klimaatprojectie werden opgemaakt in kader van de orbp-studie van VMM-AOW^[3] en geven niet alleen de overstromingskans (bij gemiddelde klimaatprojectie) maar ook de overstromingsdiepte (bij hoge klimaatprojectie). Vanuit het no regret principe lijkt het aangewezen om adaptief bouwen of waterbestendig bouwen af te stemmen op toekomstige overstromingshoogtes met hoge klimaatprojectie.

Niet beschikbaar voor dit signaalgebied.

3.2 Bespreking watersysteem

Het gebied ligt tussen de Mangelbeek (zuiden) en de Schansbeemdenloop (noorden). De locatie is enkel aangeduid als mogelijk overstromingsgevoelig, omdat het een mijnverzakkingsgebied betreft. Het al oudere schoolgebouw heeft te kampen met zware vochtproblemen t.g.v. de mijnverzakkingen in dit sowieso al erg natte (vallei)gebied. De grondwaterstanden zijn er zeer hoog.

^[3] "Onderbouwing van het overstromingsrisicobeheerplan voor de onbevaarbare waterlopen, VMM, 2013"

Figuur: watertoetskaart van het signaalgebied op recente orthofoto (medio 2015) met aanduiding van de overstromingsgevoelige gebieden (lichtblauw = mogelijk overstromingsgevoelig; donkerblauw = effectief overstromingsgevoelig), volgens Ministerieel Besluit dd. 1/6/2014. Weergave van reeds goedgekeurde signaalgebieden in de omgeving.

4 Gebiedsvisie

4.1 Visie Integraal Waterbeleid

Het signaalgebied is volgens het ontwerp stroomgebiedbeheerplan Schelde gelegen in het speerpuntgebied van de Mangelbeek. Voor de Schansbeemdenbeek, die in het noorden van het signaalgebied ligt, is volgende actie opgenomen:

- 5B_E_043: Optimalisatie waterkwantiteit in mijnverzakkingsgebied Schansbeemden (Heusden-Zolder). Herinrichting van de Schansbeemdenbeek in functie van het tegengaan van te natte omstandigheden voor aanwezige bewoning en natuur (Integraal Project De Wijers).

Hiermee samenhangend is er voor het gebied ook nog volgende actie gedefinieerd:

- 5A_C_010: Optimalisatie van grondwaterpeilen i.f.v. beschermen aanwezige bewoning en realiseren van gewenste natuurstreefbeeld (natte natuur) in het mijnverzakkingsgebied Schansbroek (Integraal Project De Wijers).

Voor de Mangelbeek, die in het zuiden van het signaalgebied ligt, zijn volgende acties voorgesteld:

- 4B_E_172: Analyse van hydromorfologische ontwikkelingsmogelijkheden en uitvoering van meest gepaste structuurherstel voor Mangelbeek in SBZ-gebied BE2200030.
- 9_C_016: Opmaak van een overkoepelende ruimtelijke visie voor de Mangelbeekvallei (Integraal Project De Wijers).

4.2 Ruimtelijke visie (structuurplannen ed.)

De visie van het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan (GRS) (richtinggevend deel) op het WUG is om dit niet te ontwikkelen.

4.3 Lopende initiatieven

Er zijn momenteel geen lopende initiatieven gekend voor het gebied.

5 Historiek overleg lokale besturen

Bij de screening van de relevante signaalgebieden en de opmaak van de ontwerp-startbeslissingen werden naast de lokale besturen ook andere relevante instanties uitgenodigd.

Er vond op 17/07/2015 een overleg plaats in Heusden-Zolder.

Aanwezigen: Els Jennen (Heusden-Zolder), Steven Beyen (provincie Limburg dienst waterlopen), Rosita Vanbergen (Ruimte Vlaanderen APL), Nick Van Hemel (Ruimte Vlaanderen AGP), Jan Vanvelk (Bekkensecretariaat Demer).

Op het overleg werden alle signaalgebieden in Heusden-Zolder besproken. Zowel de mogelijke afbakening als de mogelijke ontwikkelingsperspectieven werden in overleg opgesteld. Na de vergadering werden nog per mail een aantal zaken verduidelijkt (o.a. opmaak hoogtemodel).

Op 26/10/2015 heeft het college van burgemeester en schepenen zijn goedkeuring gehecht aan de ontwerp-startbeslissing. Het college wenst voor dit signaalgebied nog mee te geven dat:

- voor de beschrijving van het watersysteem kan geput worden uit de gegevens van de hydrologische studie de Schansbeemden,
- door dat in het verleden een andere visie bestond op het onderhoud van de waterhuishouding van het gebied werd de vernatting in de hand gewerkt.

6 Keuze ontwikkelingsperspectief, instrument en initiatiefnemer

C: nieuwe functionele invulling voor het gebied

- Niet van toepassing

B: maatregelen met behoud van bestemming

- Het grootste deel van het WUG is door het BPA reeds herbestemd naar een bestemming die compatibel is met het watersysteem. Deze bestemming dient ook in de toekomst behouden te blijven. Bijgevolg Blijven enkel de percelen over waarop het schooltje en het kinderdagverblijf gesitueerd zijn (zone openbaar nut volgens BPA). Grotendeels zijn deze percelen ontwikkeld, dus in principe is dit geen signaalgebied. Gelet op de problemen die er nu reeds zijn, wordt er toch op aangedrongen nu al voorwaarden te stellen voor toekomstige ontwikkelingen op de site. Deze mogelijk nieuwe ontwikkelingen moeten rekening houden met de hoge grondwaterstanden en hun bouwwijze hierop aanpassen. Een herlokalisatie van het schooltje wordt overwogen.

A: watertoets

- Niet van toepassing

Instrument:

Watertoets. De bevoegde instanties houden rekening met de grondwaterproblematiek bij het toepassen van de watertoets.

Initiatiefnemer: /

7 Conclusie signaalgebied en beslissing Vlaamse Regering

Conclusie signaalgebied

Dit signaalgebied is een specifiek geval omdat de problemen niet meteen blijken uit het kaartmateriaal (watertoetskaarten). De oorzaak is de ligging van dit gebied in mijnverzakkingsgebied. Op vraag van een aantal instanties is het gebied toch opgenomen in de selectie en verder onderzocht. Een groot deel van het WUG blijkt al te zijn herbestemd naar een bestemming die compatibel is met het watersysteem. De afbakening beperkt zich dan ook tot de site van het schooltje en het kinderdagverblijf. De huidige bebouwing heeft nu reeds te kampen met problemen t.g.v. de hoge grondwaterstanden. Mogelijk nieuwe ontwikkelingen moeten rekening houden met de hoge grondwaterstanden en hun bouwwijze hierop aanpassen. De bevoegde instanties houden hiermee rekening bij het toepassen van de watertoets. Een herlokalisatie van het schooltje wordt overwogen.

Beslissing Vlaamse Regering d.d. 31/03/2017

De Vlaamse Regering hecht haar goedkeuring aan het bovenstaand ontwikkelingsperspectief en gelast de bevoegde instanties om het ontwikkelingsperspectief te respecteren en de voorwaarden uit de ontwerp-startbeslissing door te vertalen bij de toepassing van de watertoets.